

Språkrådets uttolkning av språklagen (2009:600)

Här ger Språkrådet¹ sin kommentar till språklagen (2009:600), paragraf för paragraf. Det finns också hänvisning till förarbetenas kommentarer, i språklagsutredningen *Värna språken – förslag till språklag* (SOU 2008:26) och i propositionen *Språk för alla – förslag till språklag* (2008/09:153). I arbetet med Språkrådets kommentar har vi fått hjälp av f.d. regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson, utredaren bakom språklagsutredningen.

Inledning

Språklagen behandlar hela språksituationen i Sverige. Det övergripande syftet med lagen är att slå fast vilken ställning svenskan och andra språk har i samhället samt att värna om svenskan och den språkliga mångfalden. Det är en allmänt hållen ramlag, som kan preciseras i annan lagstiftning. Språklagen är vidare en skyldighetslag, som talar om vilka skyldigheter samhället har. Det är alltså inte en rättighetslag, som talar om vilka rättigheter den enskilda personen har.

Det finns andra lagar och bestämmelser som behandlar språk och språkanvändning. Men den lag som kallas *språklagen* är den första egentliga språklag som funnits i Sverige. Den trädde i kraft den 1 juli 2009. Språklagen befäster de språkpolitiska mål som riksdagen beslutade om 2005:

- Svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige.
- Svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk.
- Den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig.
- Alla ska ha rätt till språk: att utveckla och tillägna sig svenska språket, att utveckla och bruka det egna modersmålet och nationella minoritetsspråket och att få möjlighet att lära sig främmande språk.

Lagens innehåll och syfte

1 §

I denna lag finns bestämmelser om svenska språket, de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket. Lagen innehåller även bestämmelser om det allmännas ansvar för att den enskilde ges tillgång till språk samt om språkanvändning i offentlig verksamhet och i internationella sammanhang.

Vår kommentar till 1 §

Denna paragraf är en innehållsredovisning. Redan här står det klart att lagen inte bara handlar om svenskan utan även om andra språk i Sverige.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

2 §

Syftet med lagen är att ange svenskans och andra språks ställning och användning i det svenska samhället. Lagen syftar också till att värna svenskan och den språkliga mångfalden i Sverige samt den enskildes tillgång till språk.

Vår kommentar till 2 §

Detta är en syftesparagraf. Det är inte ovanligt att ramlagar av det här slaget innehåller en syftesparagraf. Den kräver ingen särskild uttolkning eller förklaring. Den är dock viktig som utgångspunkt för tolkning och tillämpning av lagen.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

¹ Språkrådet är språkvårdsavdelningen inom Institutet för språk och folkminnen, som är central myndighet på språkets område. Språkrådet har till uppgift att följa och främja språkens utveckling i Sverige. Språkrådet arbetar med svenskan, de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk.

3 §

Om en annan lag eller en förordning innehåller någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

Vår kommentar till 3 §

Eftersom språklagen är en lag med brett tillämpningsområde, kan det finnas behov av särskilda bestämmelser inom vissa områden. Det innebär att bestämmelser i andra lagar eller förordningar kan gälla i stället för motsvarande bestämmelser i språklagen. Dessa bestämmelser i andra lagar eller förordningar kan innebära såväl en förstärkning som en begränsning av det som språklagen föreskriver.

Ett exempel på lagar eller förordningar som ger ännu starkare skydd för något av de språk som språklagen omfattar är lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ([SFS 2009:724](#)). Denna lag, som är en rättighetslag för individen, innebär ett starkare skydd för minoritetsspråken och mot diskriminering på grund av språk.

Ett exempel på lagar eller förordningar som begränsar skyddet för något av de språk som språklagen omfattar är patentlagen ([SFS 1967:837](#)). I 82 § anges att det inte krävs någon översättning till svenska av beskrivningen av europeiska patent, bara av patentkraven.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

Svenska språket**4 §**

Svenska är huvudspråk i Sverige.

Vår kommentar till 4 §

I den här paragrafen ges svenska en särställning i och med att svenska pekas ut som huvudspråk i Sverige. Benämningen *huvudspråk* har tagits över från de språkpolitiska målen. Kritik har riktats mot denna term, och man har i stället föreslagit *nationalspråk* eller *officiellt språk*. Mot dessa förslag kan anföras det som står i propositionen (2008/09:153), s. 17: "Termen *huvudspråk* betonar betydelsen av det svenska språket och ger tydliga signaler om att svenska är det språk som talas av det stora flertalet av landets invånare, samtidigt som termen påminner om att det även finns andra språk att ta hänsyn till." Språkrådet ställer sig bakom valet av termen *huvudspråk* och kan också tillägga att *nationalspråk* ibland kan avse ett språk som är förbundet med en nationell identitet utan att för den skull vara det mest använda språket eller det vanligaste modersmålet. Man kan som exempel nämna iriskan i Irland. Liknande problem kan finnas med beteckningen *officiellt språk*. Sverige kan sägas ha mer än ett officiellt språk; även de fem nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket kan betraktas som officiella språk med hänvisning till den status dessa språk har genom lagstiftning.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

5 §

Som huvudspråk är svenskan samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden.

Vår kommentar till 5 §

Svenskan pekas i paragrafen ut som det *gemensamma språket*. Alla som är bosatta i Sverige ska enligt lagen ha tillgång till svenska. Det innebär en förpliktelse för samhället att se till att alla får möjlighet att lära sig svenska. Detta finns det närmare bestämmelser om i skollagen ([SFS 1985:1100](#)). Med *bosatt* avses den som är folkbokförd i Sverige.

Paragrafen innebär vidare att svenskan ska kunna användas inom alla samhällsområden, d.v.s. att svenskan är det samhällsbärande språket. Därmed får svenskan genom denna lag en särställning bland språken i Sverige.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

6 §

Det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas.

Vår kommentar till 6 §

Med *det allmänna* avses staten, kommunerna och landstingen, d.v.s. alla de organ som bedriver offentlig verksamhet. Här avses alltså verksamhet i beslutande politiska församlingar, d.v.s. riksdagen, kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige, och i myndigheter, d.v.s. regeringen, domstolar och förvaltningsmyndigheter. Det kan tilläggas att även kommunala bolag, föreningar, stiftelser eller enskild person som fullgör myndighetsuppgifter med stöd av 11 kap. 6 § regeringsformen, eller där det allmänna har ett dominerande inflytande, omfattas av denna lag.

Det *särskilda ansvaret* innebär att myndigheter och andra som innefattas i det allmänna ålagts preciserade uppgifter när det gäller svenska språkets användning och utveckling. Men det ligger naturligtvis i lagstiftarens ambition att även andra aktörer med stort inflytande på språkbruket, som exempelvis massmedierna, ska verka för att språklagens intentioner fullföljs.

I 7 § och 9 § talas om det allmännas ansvar för att "skydda och främja" minoritetsspråken respektive det svenska teckenspråket. Motsvarande uttryck används inte när det gäller det allmännas ansvar för svenskan. Detta ska inte tolkas så att svenskan *inte* ska skyddas och främjas. Men statusen som huvudspråk och samhällsbärande språk ger svenskan ett skydd som är ännu mer omfattande.

Hur svenskan ska *användas* framgår av 5 §, alltså som samhällsbärande språk. Det är framför allt genom användning som ett språk *utvecklas* – ju mer det används och ju fler sammanhang det används i, desto mer utvecklas det. För att det ska kunna användas krävs att det bedrivs undervisning i svenska och på svenska, vilket redan sagts i 5 §. Vidare krävs att det bedrivs forskning i och på svenska. Den språkliga infrastrukturen i form av metoder och resurser måste ständigt uppdateras, och det gäller att driva på den tekniska utvecklingen av textkorpora, digitala ordböcker, skrivstödsprogram m.m.

I dag används engelska i stor utsträckning inom högre utbildning och forskning. Det är det allmännas ansvar att se till att svenskan inte helt försvinner från dessa områden utan att svenskan också i fortsättningen används parallellt med engelskan. För det krävs riktlinjer. Ett minimikrav som ofta framförts, och som ligger i linje med språklagen, är att avhandlingar som skrivs på engelska ska innehålla en fyllig sammanfattning på svenska.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

De nationella minoritetsspråken**7 §**

De nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska.

Vår kommentar till 7 §

De språk som utpekats som *nationella* minoritetsspråk i 7 § är de språk i Sverige som omfattas av Europarådets minoritetsspråkskonvention ([SÖ 2000:2](#)), som Sverige ratificerat. I kraft av denna har finska, meänkieli och samiska ställning som landsdels- eller minoritetsspråk med historisk geografisk anknytning och jiddisch och romani chib som territoriellt obundna minoritetsspråk, för vilka skyddet är mer allmänt och mindre omfattande. Språklagen innebär ingen ändring i detta avseende utan konstaterar bara vilka språk som är nationella minoritetsspråk.

Anledningen till att just dessa språk utvalts som nationella minoritetsspråk är att de har funnits länge i Sverige, minst tre generationer eller ungefär hundra år, och att de anses höra till Sveriges kulturarv.

Att minoritetsspråken nu också omfattas av språklagen innebär ytterligare en statushöjande effekt och främjar dessa språks fortlevnad. Lagen bidrar också till att synliggöra de nationella minoritetsspråken i det svenska samhället.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

8 §

Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken.

Vår kommentar till 8 §

Vad som menas med *det allmänna* och *särskilt ansvar* framgår av kommentaren till 6 §.

Rent generellt måste *skydd* här innebära att man inte får förbjuda eller försvåra användandet av dessa språk. Det inbegriper också ett skydd mot påtvingad assimilering. Detta kan i dag synas självklart, men för inte så lång tid tillbaka var ambitionen från samhällets sida assimilering. Ett extremt uttryck för det var att finsk- och samiskspråkiga skolbarn förbjöds att tala sitt modersmål till och med på rasterna, allt i syfte att påskynda övergången till svenska.

I lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ([SFS 2009:724](#)) finns bestämmelser om rätten att använda finska, meänkieli och samiska hos förvaltningsmyndigheter och domstolar, och finska och samiska vid skriftliga kontakter med Riksdagens ombudsmän liksom med Justitiekanslern, Försäkringskassan, Skatteverket och Diskrimineringsombudsmannen. De som arbetar på myndigheter och som möter minoritetsspråkstalare måste få utbildning om vad de lagstadgade rättigheterna att använda minoritetsspråk innebär. Över huvud taget har det allmänna ett ansvar för att öka förståelsen för och kunskaperna om minoritetsspråken och värdet av språklig mångfald.

Främjande av de nationella minoritetsspråken måste tolkas så, att aktiva åtgärder ska vidtas för att stärka språken, så att de bevaras som levande språk i Sverige. Med aktiva åtgärder kan avses förutom undervisning i och på minoritetsspråken även åtgärder som innebär att språken synliggörs, exempelvis i kulturlivet, på tv och i myndigheters information på webbplatser. För att dessa språk ska kunna användas i kontakter med myndigheter och i samhällsinformation måste det finnas aktuell terminologi på språken i fråga. Det övergripande ansvaret för detta ligger på Institutet för språk och folkminnen – utom när det gäller samiskan, där ansvaret ligger hos Sametinget.

Alla minoritetsspråken lever under press från majoritetsspråket, några har större svårigheter än andra. Därför krävs också åtgärder för revitalisering, och då måste särskilda satsningar göras på barn.

Precis som sägs i kommentaren till 6 § om det allmännas ansvar för svenska gäller även för minoritetsspråken att det framför allt är genom användning som ett språk utvecklas – ju mer det används och ju fler sammanhang det används i, desto mer utvecklas det. Även för minoritetsspråken måste man se över den språkliga infrastrukturen i form av metoder och resurser, och det gäller att driva på den tekniska utvecklingen av textkorpor, digitala ordböcker, skrivstödsprogram m.m. Detta är extra viktigt när det gäller minoritetsspråken, som är särskilt eftersatta.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

Det svenska teckenspråket**9 §**

Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja det svenska teckenspråket.

Vår kommentar till 9 §

Vad som menas med *det allmänna* och *särskilt ansvar* framgår av kommentaren till 6 §.

Det svenska teckenspråket togs inte med när Sverige undertecknade Europarådets minoritetsspråkskonvention. Att så inte skedde motiverades i utredningen (SOU 1997:192) som föregick undertecknandet på följande sätt, s. 95:

Även om döva själva ser sig som en språklig och kulturell minoritet med teckenspråket som en viktig del av dövulturen, kan teckenspråkets funktion enligt vår uppfattning inte i första hand ses som kulturell. Språket får snarare i första hand ses som ett kommunikationsmedel för döva, ett sätt för döva att trots sitt handikapp kunna kommunicera med omgivningen. De skäl som finns för att stödja teckenspråket ligger därför enligt vår uppfattning vid sidan av konventionens huvudsakliga syfte som en kulturkonvention.

Språkrådet och företrädare för teckenspråksgruppen delar inte den slutsats som utredningen kom fram till. Men i dag är läget det att det svenska teckenspråket inte betraktas som nationellt minoritetsspråk i svensk lagstiftning. Därför tas det i språklagen inte upp i samma paragraf som de nationella minoritetsspråken utan i en egen paragraf. Annars behandlas teckenspråket på samma sätt i språklagen som de nationella minoritetsspråken i den meningen att samma formuleringar används om teckenspråket som om de nationella minoritetsspråken. Samma generella tolkning gäller därför alltså även det svenska teckenspråket. Det får inte förbjudas, och lagen innebär hinder mot påtvingad assimilering. Liksom de nationella minoritetsspråken har teckenspråket råkat ut för sådant tvång tidigare. Ett exempel på detta är att döva skolbarn tidigare förbjöds använda teckenspråk i undervisningen. Det var först med 1983 års läroplan för specialskolan som teckenspråk började användas som undervisningsspråk.

Precis som med de nationella minoritetsspråken ska aktiva åtgärder vidtas för att stärka teckenspråket, så att det bevaras som ett levande språk i Sverige. Med aktiva åtgärder kan avses förutom undervisning i och på teckenspråket även åtgärder som innebär att det synliggörs, exempelvis i kulturlivet, på tv och i myndigheters information på webbplatser. För att teckenspråket ska kunna användas i kontakter med myndigheter och i samhällsinformation måste det finnas aktuell terminologi på teckenspråket. Det övergripande ansvaret för detta ligger på Institutet för språk och folkminnen.

Även för teckenspråket måste man se över den språkliga infrastrukturen i form av metoder och resurser, och det gäller att driva på den tekniska utvecklingen av bland annat teckenspråkskorpusar, digitala lexikon och automatisk översättning på teckenspråk.

I olika förordningar behandlas rätten till undervisning i och på teckenspråket. Anhöriga till teckenspråkiga barn liksom hörande barn till teckenspråkiga föräldrar har också rätt att lära sig svenskt teckenspråk. Detta regleras i Förordning (1997:1158) om statsbidrag för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar respektive Grundskoleförordning (1994:1194) i 9 §. Viktigt är att samhället aktivt verkar för att ge barn med snäckimplantat undervisning i såväl teckenspråk som svenska. Personer som är intresserade av språk eller behöver språkkunskaper i sitt yrke ska uppmuntras att studera svenskt teckenspråk på utbildningar.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

Språkanvändningen i offentlig verksamhet**10 §**

Språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska.

I annan lag finns särskilda bestämmelser om rätt att använda nationella minoritetsspråk och annat nordiskt språk.

När det gäller skyldigheten för domstolar och förvaltningsmyndigheter att anlita tolk och att översätta handlingar finns det särskilda bestämmelser.

Vår kommentar till 10 § första stycket

Vad som avses med *offentlig verksamhet* framgår av kommentaren till 6 §.

Första stycket i paragrafen ger en tydlig signal om den vikt svenska språket har.

I 4–6 § har man redan fastslagit att svenska är huvudspråk i Sverige, att det är det svenska samhällets gemensamma språk, att svenska ska kunna användas inom alla samhällsområden och att det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. I 10 § understryks det ytterligare att de offentliga organen arbetar på svenska, såväl skriftligt som muntligt. När det gäller den offentliga verksamhetens centrala funktioner, som politiska beslutsprocesser eller domstolsförhandlingar, allmänna handlingar som domar, beslut, föreskrifter, verksamhetsberättelser o.s.v. är denna regel kategorisk.

Paragrafen innebär alltså att en svensk myndighet² är skyldig att kommunicera på svenska i direktkommunikation och allmän information, som exempelvis på webben. Vidare kan en myndighet inte kräva att medborgarna ska använda något annat språk än svenska i kontakt med myndigheten i fråga. Inte heller får en myndighet utan stöd i instruktion eller annan föreskrift bestämma att man ska övergå till engelska som arbetsspråk. Det innebär bl.a. att en myndighet inte kan kräva att en ansökan till en tjänst ska vara skriven på något annat språk än svenska. JO har i ett ärende (JO dnr [1811-2008](#)) slagit fast att ett forskningsråd inte får kräva att en ansökning om forskningsanlag måste vara skriven på engelska. Svenska ska alltid kunna användas.

I linje med denna paragraf och även 5 § ligger också att alla myndighetsnamn ska vara på svenska liksom webbadresser och e-postadresser. Detta hindrar inte att man därutöver har webbadresser och e-postadresser på andra språk, precis som man har översättningar till andra språk av myndighetsnamn.

Undantag från kravet på svenska kan göras, men ska då ha stöd i annan lag eller förordning (jämför 3 §), se också andra stycket i 10 §.

I övrigt bör det finnas det utrymme för en mer flexibel tolkning när det finns goda skäl att använda annat språk än svenska. Det kan exempelvis gälla vid kontakter med utländska myndigheter och internationella organisationer, vid muntlig kommunikation mellan företrädare för myndigheter och medborgare, t.ex. i invandratäta områden, liksom i arbetet vid svenska ambassader, konsulat o.d. med lokalanställda som inte talar svenska. Dessutom måste man inom forskning och utbildning kunna bedriva verksamhet på andra språk än svenska för att möjliggöra ett deltagande på ett integrerat och konkurrenskraftigt sätt i det internationella forskningssamfundet.

Vår kommentar till 10 § andra stycket

I andra stycket påminner man om att det i annan lag finns undantag till bestämmelsen om att använda svenska. Här avses rätten att använda nationella minoritetsspråk (se lagen [SFS 2009:724](#) om nationella minoriteter och minoritetsspråk) och annat nordiskt språk (se [lagen 1995:479 om nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster](#)).

Vår kommentar till 10 § tredje stycket

I tredje stycket ges ytterligare exempel på undantag till bestämmelsen om att använda svenska, och det handlar om att det allmänna har skyldighet att anlita tolk och översätta handlingar, så som det föreskrivs i annan lag, bl.a. [rättegångsbalken](#), [förvaltningsprocesslagen \(1971:291\)](#) och [förvaltningslagen \(1980:223\)](#).

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

² Här och i fortsättningen används för enkelhetens skull benämningen *myndighet*. Men det ska inte tolkas som att det bara är fråga om det som i strikt juridisk mening kallas *förvaltningsmyndighet* utan alla de organ som bedriver offentlig verksamhet i enlighet med vad som räknas upp i kommentaren till 6 §.

11 §

Språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt.

Vår kommentar till 11 §

Detta är den s.k. klarspråksparagrafen. Språklagen har medfört en skärpning av kraven på klarspråk i förhållande till förvaltningslagens 7 §. Språklagen gäller *all* offentlig verksamhet (jämför kommentaren till 5 §), inte bara den som bedrivs av förvaltningsmyndigheter.

Med *vårdat språk* menas att språket ska följa den officiella språkvårdens rekommendationer och kunna förstås av den enskilde. Det kräver ett *enkelt språk*, det vill säga ett språk utan svårbegripliga ord och med en enkel och tydlig grammatisk uppbyggnad. Med *begripligt språk* menas att språket ska vara anpassat så att mottagaren bör kunna förstå. Även den grafiska utformningen ska vara enkel och tydlig. Man bör så långt som möjligt också ta hänsyn till särskilda kommunikativa behov hos olika grupper, t.ex. personer med annat modersmål än svenska och personer med funktionsnedsättning. Detta kan göras genom att presentera innehåll på olika sätt efter behov: på särskilt lättläst svenska, i punktskrift, i talad eller multimedial form, eller på ett annat språk än svenska. Se vidare 2 § [förordningen \(1986:856\) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av integrationspolitiken](#): "Myndigheterna ska inom ramen för befintliga resurser ge likvärdig service till alla oavsett etnisk eller kulturell bakgrund samt eftersträva att alla berörda nås av information om verksamheten."

Det är ett självklart krav att språket i offentlig verksamhet ska vara begripligt för medborgarna. Inte minst är detta viktigt av demokratiska skäl och av rättssäkerhetsskäl. Medborgarnas förtroende för det offentliga ökar också.

För den offentliga verksamheten innebär det att man ska reflektera över språkanvändningen och att man ska bedriva systematiskt klarspråksarbete.

Det bör observeras att föreskriften inte bara gäller det skrivna språket utan även det talade. Vidare gäller den inte enbart svenska. Det innebär att när andra språk än svenska används i offentlig verksamhet, ska samma regler följas. Det gäller också översatta texter. Särskilt bör man tänka på vikten av att använda kompetenta översättare och tolkar.

12 §

Myndigheter har ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas.

Vår kommentar till 12 §

För att svenska ska kunna användas inom alla fackområden, måste det finnas en svensk terminologi och ett ständigt pågående arbete med att uppdatera denna. Viktigt är också att kunskap om den utarbetade terminologin sprids, så att den kommer till användning. Myndigheterna har ett särskilt ansvar för terminologiarbetet inom sina respektive fackområden.

Språkrådet ska främja terminologisk utveckling och bidra till myndigheternas terminologiarbete. Vidare kan [Terminologicentrum TNC](#)³ stå till tjänst med att utarbeta terminologier och utbilda personal. TNC har ansvaret för den nationella termbanken, [Rikstermbanken](#), där alla myndigheter kan få sina termer inlagda.

När det gäller terminologi på minoritetsspråken och svenskt teckenspråk, se kommentaren till 8 och 9 §.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

³ Terminologicentrum TNC är Sveriges nationella centrum för terminologi och fackspråk.

Svenskan i internationella sammanhang**13 §**

Svenska är Sveriges officiella språk i internationella sammanhang.

Svenskans ställning som officiellt språk i Europeiska unionen ska värnas.

Vår kommentar till 13 §

Ett sätt att visa att svenskan är officiellt språk i internationella sammanhang är att använda det såväl skriftligen som muntligen när tillfälle ges. Samma sak gäller när det handlar om att värna svenskans ställning som officiellt språk i Europeiska unionen. Detta är också helt i linje med EU:s grundprinciper.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

Den enskildes tillgång till språk**14 §**

Var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska.

Därutöver ska

1. den som tillhör en nationell minoritet ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda minoritetsspråket, och
2. den som är döv eller hörselskadad och den som av andra skäl har behov av teckenspråk ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska teckenspråket.

Den som har ett annat modersmål än de språk som anges i första stycket ska ges möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål.

Vår kommentar till 14 §

I paragrafen görs skillnad mellan å ena sidan svenska, de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket, å andra sidan andra modersmål. Språken i den första gruppen ska man ha möjlighet inte bara att "utveckla och använda" utan också att "lära sig". Språken i den andra gruppen ska man bara ges möjlighet att "utveckla och använda", inte "lära sig", vilket förutsätter att man redan har vissa kunskaper i det språk som ska "utvecklas". Alltså finns det en begränsning vad gäller det allmännas ansvar för den enskildes tillgång till språk på en punkt: har man ett annat modersmål än de uppräknade (svenska, de nationella minoritetsspråken, det svenska teckenspråket) måste man ha vissa kunskaper i detta språk på förhand för att få tillgång till undervisning. Det innebär att paragrafen t.ex. inte omfattar barn till föräldrar som har ett annat modersmål än svenska eller de nationella minoritetsspråken och som inte talar föräldrarnas modersmål. Denna inskränkning är i samstämmighet med villkoren för s.k. modersmålsundervisning i dag: en elevs modersmål ska vara elevens dagliga umgängesspråk för att kommunen ska vara skyldig att erbjuda modersmålsundervisning. Se Grundskoleförordning (1994:1194) 9 §.

För barn till föräldrar med de nationella minoritetsspråken som modersmål gäller andra, generösare villkor. De har alltid rätt att få modersmålsundervisning, oavsett om det är barnens dagliga umgängesspråk. Även för teckenspråket gäller generösare villkor. Den som har behov av teckenspråket ska få lära sig det, alltså även hörande barn till teckenspråkiga, liksom hörande föräldrar eller syskon till teckenspråkiga barn, eller någon annan hörande person som är viktig för en teckenspråkig. De som för sin yrkesutövning är i behov av teckenspråk omfattas inte av språklagen. Döva och hörselskadade ska kunna använda teckenspråket i samhällskontakter med hjälp av teckenspråkstolk.

Det är emot lagens intentioner att i vissa sammanhang begränsa möjligheterna för någon att använda sitt modersmål exempelvis genom förbud att tala annat än svenska på arbetsplatsen, fritidsgården etc.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

15 §

Det allmänna ansvarar för att den enskilde ges tillgång till språk enligt 14 §.

Vår kommentar till 15 §

Här klargörs att det är det allmänns ansvar att alla ges tillgång till språk enligt vad som föreskrivs i 14 §.

När det gäller undervisning i svenska, svenska som andraspråk, undervisning i de nationella minoritetsspråken, det svenska teckenspråket och andra modersmål är det kommunen som har ansvaret, eftersom skolan i dag är en kommunal angelägenhet.

Det är viktigt att inse att svenska som andraspråk ställer särskilda krav på undervisningen. Detta gäller oavsett om det står uppsatt som ett självständigt skolämne på schemat eller inte. Likaså är det viktigt att inse att undervisning i de nationella minoritetsspråken måste bli olika för de elever som har det som hemspråk och de som inte har det.

Här kan du läsa förarbetenas kommentarer: [Värna språken – förslag till språklag \(SOU 2008:26\)](#) och [Språk för alla – förslag till språklag \(2008/09:153\)](#).

Hänvisningar

I texten hänvisas till följande källor:

- Europarådets minoritetsspråkskonvention (SÖ 2000:2)
- Förordning (1986:856) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av integrationspolitiken
- Förordning (1997:1158) om statsbidrag för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar
- Förvaltningslag (1986:223)
- Förvaltningsprocesslag (1971:291)
- Grundskoleförordning (1994:1194)
- JO dnr 1811-2008
- Lag (1995:479) om nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster
- Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk
- Patentlag (1967:837)
- Rättegångsbalk (1942:740)
- Skollag (1985:1100)
- Språk för alla – förslag till språklag (Prop. 2008/09:153)
- Språklag (2009:600)
- Steg mot en minoritetspolitik. Europarådets konvention om för skydd av historiska nationella minoritetsspråkutredningen (SOU 1997:192)
- Värna språken – förslag till språklag (SOU 2008:26)